

Tothom té la capacitat per a esdevenir lector hàbil per això, a vegades, em pregunto per què ...

Tres puntals:

A/ Segurament el punt de partença és erroni perquè encara que no ho digui, parteixo de la base que, **pràcticament tothom pot arribar a ser lector hàbil, o sia, a gaudir amb la lectura.**

B/ Gairebé cap de nosaltres se'n recorda de l' instant en el qual vàrem començar a llegir, i això ens va passar sense que ens calgués fer cap mena d' esforç especial, senzillament sabíem llegir. **Aquell instant és un instant màgic, un instant que ens obre una porta cap a altres mons i a un univers infinit de coneixements**, per tant, que a ningú li estranyi que sigui tan insistent, tan pesat, en la importància de l' adquisició d' una bona capacitat de lectura comprensiva i de les condicions/capacitats que ens hi porten.

C/ Mentre som a l' escola, i moltes vegades ens marca per a tota la vida, **els límits de la nostra capacitat de comprensió del que llegim, del que escoltem o del que volem expressar oralment o per escrit, depenen de com en sigui de plena la nostra motxilla de llengua oral escolar.**

Catalunya, estiu de 2020

Contingut

Tothom té la capacitat per a esdevenir lector hàbil	3
Punts de coincidència.....	3
Les capacitats	3
Com s'ensenya a descodificar	5
Insistim: Capacitats que calen per esdevenir lector hàbil?.....	5
La descodificació	6
La motxilla personal de llengua oral escolar.....	6
I qui ho ha decidit així?.....	7
La llengua i l'aprendre a descodificar les grafies que la representen	8
El mètode	8
Ara, posem-nos tots a innovar	9
I jo em pregunto: I el Departament, què ha fet?	9
Una mica d'il·lusió pel futur	10
Per Infantil i el Cicle Inicial (molt condensat).....	10
Per al Cicle Mitjà i el Cicle Superior (encara més condensat)	12

Tothom té la capacitat per a esdevenir lector hàbil

El títol d'aquest paràgraf ja és tota una declaració d'intencions, però ara anem darrere del "per què" del títol, perquè en aquest interrogant hi poden haver moltes preguntes, però, de fet, la que em faig és: **Tothom és capaç d'esdevenir lector hàbil, no només uns quants, sinó, gairebé tothom?**

Segurament el punt de partença és erroni perquè encara que no ho digui, parteixo de la base que pràcticament totes les persones poden arribar a ser lectors hàbils, o sia, a gaudir de la lectura, però la realitat em desmenteix perquè, de fet, només n'hi ha un petit percentatge que són lectores fruïdores (que s'ho passen bé llegint), i em sembla que n'hi haurien d'haver moltes més, moltíssimes més.

Per tant, o bé no tothom pot ser lector hàbil o, com a mínim, lector força hàbil i aleshores estic del tot equivocat, o bé, per a molta gent hi ha altres raons, raons fora d'ells i de les seves capacitats que fan que no en siguin. Com que des de sempre m'ha semblat, potser equivocadament, que la gran majoria de les persones tenim capacitats semblants, n'hi ha d'haver moltíssimes amb la capacitat d'esdevenir lectors hàbils, per tant, considero que en general no seria en les raons personals on s'hauria de cercar la causa per a un nombre tan elevat de persones poc hàbils llegint, sinó en altres raons, i aquestes les hauríem de començar a cercar a fora.

Punts de coincidència

Si és que hi ha alguns punts de coincidència en les persones poc hàbils per a la lectura, segurament, aquests punts de coincidència en serien la causa, salvant les diferents capacitats personals –que en general tampoc són gaire grans- i les socio-econòmiques (aquestes sí que poden ser abismals), i sembla que – encara que aïllats- hi ha dos punts de coincidència, punts importants i fonamentals que afecten tot el procés de la lectura, i dels quals en depèn que la mainada esdevingui, o no, lectora hàbil.

Els dos punts són:

1. Les capacitats personals que cal posar en joc per a una lectura comprensiva (lectura hàbil), i que tenen el seu origen en la motxilla personal de llengua oral escolar.
2. Com s'ensenya a descodificar (a llegir), i la seva conseqüència: el ritme lector.

Les capacitats

Pràcticament cap de nosaltres se'n recorda de l'instant en el qual vàrem començar a llegir, i això ens va passar sense que ens calgués fer cap mena d'esforç especial, senzillament sabíem llegir. Aquell instant és un instant màgic, un instant que ens obre una porta cap a altres mons i a un univers infinit de coneixements, per tant, que a ningú li estranyi que sigui tan insistent, tan pesat, en la importància de l'adquisició

d'una bona capacitat de lectura comprensiva i de les condicions/capacitats que ens hi porten.

Diria que tots els docents, des que varen començar a ensenyar a llegir, sabien que hi havia dues condicions indispensables per a poder-ho fer comprensivament, i que en el moment que es trobaven aquestes dues condicions, aquella persona, de forma automàtica, començava a llegir i al cap d'uns instants s'adonava que estava llegint, perquè s'adonava que allò que estava llegint (descodificant) ho entenia i, a partir d'aquest punt, poc o molt, ho continuarà fent al llarg de tota la seva vida.

De les dues condicions indispensables, però, n'hi ha una que és absolutament visible, com és la de **saber descodificar amb un cert ritme** (saber transformar els conjunts de signes gràfics en sons que sonin com si s'estigués parlant), i n'hi ha una altra que queda amagada perquè és molt individual, és **la motxilla personal de llengua oral escolar de l'infant**, potser es pot pensar que les raons que fan que sigui més o menys plena aquesta motxilla les hem de cercar en l'infant, però no seria just que ho féssim, ni tampoc en les seves capacitats.

De com en sigui de plena o de buida la motxilla, en depèn la seva capacitat de comprensió i d'expressió perquè, en el cas que la motxilla sigui força buida i esquerdalença, l'infant no té gaire possibilitats d'entendre gairebé res del que descodifica, a vegades molt poc o gens.

La raó de la invisibilitat de la motxilla personal de llengua oral escolar l'hem de cercar en el fet que la llengua oral escolar és com els forjats dels fonaments dels edificis, que ningú no els veu, encara que siguin indispensables per a l'estructura, per això costa adonar-se'n de la seva necessitat en la comprensió lectora, i de la necessitat que l'escola la prioritzi de forma sistemàtica. Allò que per a un arquitecte és obvi no ho és per a l'escola.

De les dues condicions indispensables, n'hi ha una, la de saber descodificar, la de saber llegir, que ja ha fet la seva feina en el moment que sabem llegir, podríem dir que ja ha fet, pràcticament, tot el seu recorregut; en canvi l'altra, la que queda més amagada, la que sense ella no es comprèn res del que es llegeix, aquesta només ha començat a fer el seu recorregut i és la motxilla personal de llengua oral. La motxilla és tan important que l'anirem omplint al llarg de tota la vida, i és la responsable dels límits de la nostra capacitat de comprensió i de comunicació.

Per molt bé que es descodifiqui, sense una motxilla personal de llengua oral escolar ben farcida és molt difícil, per no dir gairebé impossible, esdevenir lector hàbil, o sia, disposar d'una bona comprensió lectora. **Els límits de la nostra capacitat de comprensió del que escoltem, del que llegim o del que volem expressar oralment o per escrit, depenen de com en sigui de plena la nostra motxilla de llengua oral escolar. La resta són romanços.**

Com s'ensenya a descodificar

Aprendre a descodificar ja he dit que era una de les dues condicions indispensables. Ara bé, com s'ensenya descodificar, això ja és tot un altre món, on cadascú sembla que disposi de la pedra filosofal i, a vegades, sense que tingui gaire res a veure amb les característiques de la llengua que s'està aprenent a descodificar.

Si mirem al nord, al sud, a l'est o a l'oest, ens adonarem que a tots els infants se'ls ha ensenyat a descodificar, alguns amb molt d'èxit, d'altres amb resultats força discutibles. Com que a tothom se l'ha ensenyat a llegir i els resultats no són gaire explicables per les diferències en les capacitats personals, és molt possible que en el procés d'aprenentatge hi hagi una explicació raonable de les diferències.

La majoria de les persones no és que no puguin esdevenir lectores força hàbils per limitacions o qüestions personals (encara que n'hi ha que sí, però poques), sinó que la raó ha d'anar lligada a la manera com han après a llegir, i que aquesta les hagi condicionat de tal manera que les hagi impedit esdevenir lectores hàbils, tot un contrasentit.

Cal tenir clar que les condicions socio-econòmiques no es poden fer servir per a justificar que un infant no aprengui a llegir; allà on les condicions socio-econòmiques afecten de ple i directament, i en són la causa primera, és en la motxilla de llengua oral dels infants, no en la capacitat d'aprendre a descodificar.

A part d'aquells que per algun tipus de dificultat personal insalvable, com són certes discapacitats, hi ha un ventall de mainada que també s'ha de tenir en compte, perquè és mainada força negada per a certes tasques escolars, i la lectura en pot ser una. Senzillament els costen molt, o per ser més exactes, si els ho preguntem, ens diran que "no els entra", que els agraden altres coses, diferents de les que se solen fer a l'escola; és un fet que hi ha mainada que no s'hi acaba de trobar prou bé a l'escola, però amb una certa insistència, empatia i sentit de la oportunitat, també, aquesta mainada, acaba sent lectora, potser no gaire hàbil perquè la descodificació els costa i són una mica lents descodificant, però acaben sabent-ne força de llegir. Ara la pregunta seria: disposen de l'altra columna indispensable; una bona motxilla de llengua oral escolar? Si la resposta és que sí, el resultat, al final, serà força reeixit, però si la resposta és que no, mai podran arribar a disposar d'una bona capacitat de lectura comprensiva, ni una un xic lenta, ni una un xic ràpida.

Insistim: Capacitats que calen per esdevenir lector hàbil?

Ja les hem apuntat fa una estona i, per tant, la resposta és sabuda, però es té poc en compte i és poc aplicada: **Per tal que un infant esdevingui lector hàbil li calen dues capacitats, si una d'elles li manca, o n'és deficitari, difícilment podrà disposar d'una lectura comprensiva, i són: un cert ritme lector (capacitat de descodificació dels signes gràfics), i una bona motxilla personal de llengua oral escolar, i quan es troben**

aquestes dues capacitats es produeix l'embuix, la guspira, l'infant s'adona que comença a saber llegir.

Les dues capacitats són del tot conegudes, o ho haurien de ser, però no se'n fa gaire cas, sempre tinc la impressió que no pas per conegudes són tingudes en compte, és el costum. El costum, en el cas de la lectura seria el que s'ha fet des de sempre, i el mateix passa amb les tècniques que s'apliquen per tal que la mainada aprengui a llegir, i la motxilla personal de llengua oral escolar no hi sol entrar en el costum.

La descodificació

Al costum, actualment, de forma sistemàtica i, a vegades, fins i tot prioritzada, només hi entra una de les dues capacitats indispensables, la descodificació (aprendre a llegir), i es deixa fora l'altra (la llengua oral), la part que ni es té en compte perquè es considera -erròniament- que la mainada ja l'adquirirà. Així, el costum, fa impossible que TOTA la mainada esdevingui lectora hàbil.

Si seguim amb el costum, només poden esdevenir lectors mínimament hàbils aquells que portin incorporada, per raons familiars o culturals, una motxilla de llengua oral escolar ben rica i ben farcida, i disposin de la possibilitat d'anar-la enriquint, les possibilitats de la resta, si l'escola no ho compensa, queden del tot escapçades.

La descodificació és l'única part que es té, normalment, en compte, encara que també hi ha escoles que ni això, perquè consideren que és una pràctica poc divertida, poc innovadora i la deixen de racó, en aquests centres només acaben sabent descodificar adequadament els qui són molt capacitats per a la lectura i els qui tenen, al seu costat, una família que fa les tasques que no fa l'escola, la resta d'infants, el preu que n'acaben pagant és del tot indefensable, perquè els seguen les possibilitats de ser lectors hàbils.

Per ser lector hàbil, doncs, cal disposar d'un cert ritme lector, o sia, d'una certa velocitat de descodificació (de lectura), i aquesta capacitat sí que es procura treballar, amb més o menys èxit, encara que, com deia ara, no a tots els centres, però sí a la majoria

La motxilla personal de llengua oral escolar

És la gran absent. És difícil de comprendre que no es tingui molt clar que també cal que l'infant sigui portador d'una motxilla personal de llengua oral escolar ben rica i ben farcida, però aquesta capacitat no se sol treballar gaire, per ser més exactes, molt poc, perquè ja es dona per suposada, ja es considera que la mainada la va adquirint, com qui diu per ciència infusa i que, per tant, no cal que l'escola hi dediqui gaire temps, el resultat és que la majoria de la mainada és portadora d'una motxilla de llengua oral escolar esquifida i escardalença, i que gairebé no els permet superar el nivell llindar de comunicació i de comprensió oral, i sembla que ningú se n'adoni que afecta negativament i de forma directa, la capacitat de comprensió lectora, a part de les

capacitats de comprensió oral i escrita, i així és molt difícil aprofitar els recursos que el sistema educatiu els posa a l'abast i, fins i tot, entendre el que s'explica a la classe.

Molta de la deixadesa, incapacitat o no saber de la mainada tenen el mateix origen, la manca d'una motxilla personal de llengua oral escolar ben farcida, rica i variada, i sense cap mena de dubte, aquesta és una tasca que li pertoca fer a l'escola.

I qui ho ha decidit així?

Ara és quan un es pregunta com és possible que els docents i les autoritats educatives i els assessors i les universitats amb tots els seus departaments plens d'especialistes no se n'adonin que la mainada no surt del sistema educatiu sent lectora hàbil i, entre tots plegats, no siguin capaços de determinar-ne les causes i proposar nous enfocaments que permetin superar les mancances?.

Potser és que la situació actual no l'importa gaire a ningú i ja els van bé les coses com estan (el que es fa ho deixa entreveure així); aquesta afirmació que em sembla parcialment certa, no ho és si ens referim a l'escola, perquè hi ha molts mestres que els preocupa que hi hagi tanta mainada que no sigui lectora hàbil, així com la resta de repercussions que té en les seves possibilitats d'aprofitament dels recursos que l'escola els posa a l'abast.

A on s'ha de buscar el motiu pel qual es continua amb un costum, una manera de fer, que se sap (si es vol saber) que no dona el resultat que hauria de donar, i que fa que hi hagi un elevat percentatge de mainada (més d'un 30%) que acabi la primària sense ser lectora hàbil i que difícilment ho arribarà a ser?

La resposta es troba en l'entossudiment de les autoritats educatives en un mètode que han fet seu, però que mai han avaluat, ni tant sols n'han fet un seguiment seriós, senzillament, ja es dona per bo, i no ho és.

S'hi hauria hagut d'aplicar allò que diuen en espanyol: "Obras són amores y no buenas razones", i aquí ens hem quedat amb les "razones" i no hem analitzat els resultats ("las obras") perquè es donava per suposat que el mètode estava bé, era correcte, i si no acabava de donar el resultat esperable era perquè no s'acabava d'aplicar prou bé.

Malgrat la munió de formador i assessors (al llarg dels anys n'hi ha hagut molts i molts), la situació de la lectura i de l'escriptura no ha millorat gaire aquests últims decennis, més aviat ha empitjorat i ara, amb la pandèmia, encara més, mentrestant encara acaben sortint, cada curs, milers de mainades sense ser lectores hàbils, i ja no parlem de l'escriptura.

Ara, potser a algú li passarà el cap fer recaure la responsabilitat en els formadors i assessors, però s'equivocaria, perquè són docents que han de fer els que els manen els qui manen, aquests últims són realment els responsables, el que en diríem les

autoritats educatives, però aquestes, pel que sembla, ni tenen cap mena d'intenció de posar en dubte el que han estat encoratjant fins ara, i no ho entenc, perquè els resultats no ho avalen.

La llengua i l'aprendre a descodificar les grafies que la representen

Les característiques més senzilles de la llengua, com a mínim aquestes, sembla que haurien hagut de condicionar l'aprenentatge de la descodificació, però no, no l'han condicionat, sinó que s'ha preferit seguir un model anglosaxó, aparentment molt innovador en el seu moment, que transforma les paraules en lletres isolades.

Si s'aïlla cadascun dels sons que componen una paraula acaben no tenint sentit, perquè no hi ha cap mena de correspondència amb la llengua oral. L'aïllament en sons, trinxant i esbocinant les paraules fa que, fins i tot, les paraules d'una sola síl·laba, que en català n'hi ha milers i que tenen una connexió clara i gairebé directa amb la llengua oral i moltes són conegudes per la mainada, es transformin en desconegudes i la mainada no hi trobi cap mena de lligam amb la poca o molta llengua oral que sap, i aprendre a llegir així no té cap mena de sentit, és com una cursa d'obstacles gens gratificant, i és una eficient manera de fer avorrir la lectura.

Potser aquesta manera de fer, que comporta un deseiximent volgut entre la descodificació i la llengua oral, seria la raó per la qual no se li dona cap mena d'importància i se la considera prescindible, malgrat ser l'altra columna de l'estructura d'un lector hàbil; si el raonament, la justificació o la causa són mínimament certes és del tot injustificable que se segueixi actuant així, perquè aquesta manera de fer és la responsable que hi hagi tan pocs lectors hàbils, i ja no en parlem de saber escriure de forma socialment correcta.

El mètode

Per tant, s'ensenya a descodificar com si cada signe gràfic tingués una correspondència sonora (de fet, forçant la fonètica, es fa que la tingui) i sense que calgui que, la majoria d'aquests sons tinguin cap mena de relació amb la llengua oral, perquè no la hi tenen, ni de prop ni de lluny, senzillament, perquè quan parlem no fem servir sons aïllats (tret de la "i", la "a" i la "o") sinó que, com a mínim, fem agrupacions de més d'un so en un sol bloc fonètic, la síl·laba, i creem paraules d'una sola síl·laba, de dues o més síl·labes.

Aleshores com s'explica que s'ensenyi a descodificar sense relacionar els sons amb la llengua oral i estafent la descodificació a base de sons aïllats?, i d'aquesta manera es vol que la mainada ho entengui?, es vol que aprengui a relacionar allò que intenta descodificar, llegir, amb la llengua oral?, o és que no s'ha ni tingut en compte que cal que hi hagi aquesta relació?, si és així, és un mètode de lectura que afavoreix la no lectura i, per tant, pràcticament no hi gairebé cap mena de possibilitat que la mainada disposi d'una lectura comprensiva i així és pràcticament impossible que esdevinguin lectors hàbils.

No hi ha cap explicació raonable, a no ser que s'entengui que s'ha agafat un mètode aliè a la llengua i se li ha fet entrar amb calçador, estrafent-lo i sense cap mena de consideració cap a les característiques del català, ni cap els seus parlants; encara que, això sí, segurament la decisió es va prendre, fa molts anys, en base les darreres descobertes, que diria en P. Calders, fossin o no fossin adequades i adients a la llengua i a l'aprenentatge de la lectura; no importava, perquè eren innovacions i ja se sap que ens delim per les innovacions, per molt absurdes que siguin, i ho vàrem fer com si les capacitats i les necessitats dels infants tinguessin res a veure amb les del món dels adults, com si no fos important respectar els seus ritmes de creixement i de maduresa.

Per acabar-ho d'arrodonir no hi ha hagut cap mena de seguiment dels resultats, ni de com s'aprenia, ni de quins efectes positius o negatius tenia en la mainada, ni s'ha fet cap mena d'avaluació seriosa (d'uns quants cursos) per saber la conveniència i l'adequació del mètode a les capacitats i necessitats dels infants, i com els afectava la capacitat d'esdevenir lectors hàbils.

Sembla que és com si es pensés que allò que es fa a Infantil ha de quedar tancat, reclos, a Infantil, i no pas que el que s'està fent és quelcom de molt important, com és posar els fonaments i els forjats sobre els quals s'ha d'anar aixecant l'edifici escolar i, moltes vegades, personal dels nostres infants, i que cal que hi hagi una forta coherència pedagògica al llarg de tota l'escolaritat.

Ara, posem-nos tots a innovar

Com que sembla que el departament d'educació no sabia cap a on anar, no ha trobat millor solució que encoratjar tothom a provar, a innovar, sense gaire ordre ni concert, una mica com: "Si l'encerto l'endevino". I tots els centres, amb la millor bona voluntat s'hi han posat. Els resultats, avaluats de forma sistemàtica, difícilment els tindrem, però s'hi hauran esmerçat milers d'hores i milers de tones de bona voluntat per part dels docents i dels equips directius dels centres.

I jo em pregunto: I el Departament, què ha fet?

Doncs el Departament deixa fer i podrà continuar dient que és al capdavant d'una organització de les millors d'Europa, o sinó com s'explicaria tanta innovació? Però el que és segur és que els docents formen un conjunt dels de més bona fe dels que hi ha al món mundial, però la manca de lideratge i d'idees clares, senzilles i entenedores per part del Departament **fa que, curs rere curs, continuïn sortint del sistema educatiu obligatori milers de mainades sense una bona base de llengua oral, indispensable per a poder disposar d'una bona capacitat d'expressió i comprensió oral i escrita, i d'una bona capacitat de lectura comprensiva.**

No sé si som els millors, però del que estic segur és que el sistema educatiu no fa bé la seva feina, i no és pas per manca de voluntat, de coneixements i d'esforç dels centres i

dels docents, sinó per una manca d'idees clares, aplicables i eficients i, per tant, de lideratge educatiu assenyat.

Una mica d'il·lusió pel futur

Podria haver acabat amb el paràgraf anterior, però no em sembla el millor acabament, perquè ens cal una escletxa d'esperança en el futur i que per l'escletxa hi fem entrar, com varen fer tanta gent als negres anys de la dictadura feixista, l'esperança d'una albada que ens faci adonar que som capaços de crear, entre tots plegats, un futur diferent i molt millor per als nostres infants.

Aleshores és quan ens preguntem: I què hi podem fer? Com podem crear un futur diferent i millor?, i la meva resposta és molt senzilla, per començar hem de copiar i adaptar, això sí, perquè som organitzacions socials diferents, d'aquelles societats que sabem que el que han fet durant molts d'anys els ha anat molt bé, com per exemple Finlàndia, i deixar de voler seguir experiments de laboratori perquè són l'últim crit, l'última innovació, i refiar-nos només d'allò que dona resultat, no en un laboratori, o en un centre concret, sinó allò que podem estendre de forma fàcil i amb la seguretat que anirà bé i que és adaptable a les capacitats i necessitats de la mainada, i ajudarà als mestres en la seva feina i a la coherència pedagògica dels centres.

I què significa el que estic exposant, doncs, de moment començar per respectar els ritmes naturals dels infants i no voler-los fer començar a llegir o a escriure fins que no tinguin les capacitats adients, i això no passa gairebé mai fins el ventall d'edat que va dels sis als vuit anys, depèn dels ritmes de maduració de cada infant i no us preocupeu, si els anem preparant bé, si anem adobant, llaurant i regant adequadament, el fruit brotarà i seran ells els qui ens ho faran saber, no cal angoixar-s'hi per voler anar de pressa, però tampoc adormir-nos a esperar, perquè la terra doni fruit cal treballar-la i cuidar-la constantment.

Per Infantil i el Cicle Inicial (molt condensat)

Tenint en compte el que acabo d'exposar, és ara que he d'apuntar la proposta del que podria ser convenient per a Infantil i per al Cicle Inicial; per començar seria:

- Cada dia la lectura d'un conte (uns quants dies seguits el mateix conte, fins que l'interioritzen i l'acaben explicant ells).
- Cada dia van aprenent una cançó (pas a pas, i l'acaben cantant i ballant-la).
- Cada dia van aprenent un poema (pas a pas i, els qui volen, l'acaben recitant davant dels companys).
- Cada dia, des de P4 en endavant, fan deu o quinze minuts de reflexió oral sobre la llengua, aprofitant la memòria implícita i l'efecte mirall.
- Cada dia, un parell d'alumnes, expliquen als seus companys quines peces de roba porten (i la resta ho repeteix).

- Cada dia, un parell d'alumnes, expliquen quin esmorzar o quin berenar, o què han menjat per dinar (i la resta ho repeteix).
- Cada dia, un parell d'alumnes, expliquen de quin color tenen els cabells, o els ulls, o ...(i la resta ...).
- Cada dia, un parell d'alumnes, expliquen el temps que fa, ... (i la resta ...).
- Tres o quatre cops a la setmana pinten una estona amb pinzells o fan trencaclosques.
- Tres o quatre cops a la setmana juguen/treballen amb fang i/o amb plastilina.
- Tres o quatre cops a la setmana fan activitats de jocs simbòlic.
- ...

Totes aquestes activitats i força d'altres (encara hi falten les de periodicitat més gran), sota la supervisió oral de la mestra, ben ordenades i millor explicades les trobareu a "CADA DIA LES ESTONES DE ...EI i el CI".

I entre les altres, activitats diàries i que no hem d'oblidar, hi ha les de socialització, com són:

- Les bates, els penjadors.
- Les entrades, les sortides i les cançons corresponents.
- A l'entrada i a la sortida saludar-se amb la mestra.
- Qui ha vingut, qui no hi és? Saludar-se.
- El temps. Els encarregats. Els aniversaris.
- Demanar permís per entrar i/o sortir.
- Les mans netes. L'esmorzar. Què han portat?
- El que es fa servir s'ha de deixar ben net i desat.
- Fer algun joc al pati i alguna cançó (de saltar corda...)
- ...

Segur que n'hi falten, però ...

Després de veure aquest llistat d'activitats, potser algú es preguntarà: I quan escriuran? La resposta és clara, escriuran quan estiguin a punt per fer-ho i, per tant, el mestre MAI els demanarà que ho facin, ni tan sols copiar la data o el dia, o posar les seves inicials o el seu nom (que tot això, també, és escriure), si alguna criatura ho fa que ho faci, però no se li ha de donar cap mena d'importància, està imitant el que fan els grans, és joc simbòlic, s'està posant a prova amb ell mateix, la nostra reacció hauria de ser semblant a la que faríem quan està jugant, per això us recomano que us llegiu "Cada dia les estones de ..." dedicades a Infantil i al Cicle Inicial.

Procureu recordar que al llarg de primer del CI. el més adient seria seguir les activitats d'Infantil, una mica adaptades, i afegir-hi el treball individual, diari i sistemàtic, d'aprenentatge de la descodificació, respectant, això sí, els diferents ritmes de la mainada, per això teniu a la vostra disposició, a la plana web, tant de material.

La idea és que al final del CI tota la mainada sigui capaç de llegir amb un cert ritme, i disposi d'una ampla capacitat de lectura comprensiva (perquè ja comenci a tenir, també, una motxilla personal de llengua oral escolar força plena) i comenci, amb suavitat, a dominar l'escriptura. Tot ho trobareu més ben explicat a la plana web a la proposta: [_EI_CI_PER_AJUDAR_A_APRENDRE_A_LLEGIR](#)

Per al Cicle Mitjà i el Cicle Superior (encara més condensat)

Més d'un mestre del Cicle Superior m'ha exposat els seus dubtes sobre si fent el que es proposa, la mainada sortiria prou preparada per a poder seguir la secundària amb una certa seguretat, per això hi ha el resum (a la plana web hi trobareu la proposta extensa) "Cada dia les estones de...CM i el CS" centrat en els cicles Mitjà i Superior.

Resumint-ho molt: Als cicles Mitjà i Superior es perfeccionaria el domini de la lectura i es treballaria de forma reflexiva l'escriptura i l'expressió oral en veu alta i en públic. El conjunt d'activitats de la proposta el trobareu a la plana web, i allà us adonareu que les vostres preocupacions són del tot infundades.

Ara, només un apunt amb propostes per a cada dia. Que:

- Escoltin una llegenda o una història, ... (si cal es repeteix o es llegeix per parts).
- Vagin aprenent un poema i el copiïn, els qui ja el sàpiguen el podrien dir.
- Vagin aprenent una cançó i en copiïn la lletra. Tots plegats són una coral.
- Hi hagi una estona de lectura pública, amb el mestre de model, i tot seguit un parell d'alumnes facin un senzill resum oral, i després una estona de lectura personal que, per alguns alumnes, pot ser convenient que una estoneta la facin amb la supervisió del docent.
- S'acostumin, una estona, a llegir diaris i/o escoltin i vegin notícies rellevants (TV3, ràdio) i les comentin.
- Es faci una estona de treball de reflexió sobre la llengua (amb tot el ventall de possibilitats que ja coneixeu, repartides per tota la setmana: vocabulari, etimologia, ortografia, sintaxi, semàntica, creació de noves paraules, composició, descomposició, accentuació, diftongació, antònims, sinònims, ...).
 - o Es canviïn parts d'una frase i es reescrigui per a fer-la concordar (quan ja hi estan acostumats ho pot dirigir la mainada).
 - o Es substitueixi una part per un pronom feble i s'expliqui (ho pot fer la mainada).
 - o Es facin famílies de paraules, en columna i s'expliquin els canvis (ho pot fer la mainada).
 - o Procurarem fer-los adonar que els canvis en les famílies de paraules serveix igual de primitiva a derivada, com al revés, i que hi ha constants (p-b/ç-c,...)

- Procurarem que es fixin en l'apostrofació, i la seva relació amb paraules dites masculines o femenines (l'apostrofació s'ha d'anar treballant a poc a poc).
- ...
- Procurarem que a totes les exposicions-explicacions que faci el mestre o els alumnes (de qualsevol àrea), s'escriguin a la pissarra les paraules clau i després es faci un treball en petit grup i la posada en comú general, amb la presentació de les frases de cada grup i la creació de frases resum generals. Vegeu la proposta: `_CM_CS_CERCLE_D_EXPRESSIO`.
- La mainada, rotatòriament, faci exposicions orals de temes d'aula o de lectures (sempre amb un guió supervisat). `L_EXPOSICIO_ORAL_A_TOTES_LES_AREES`, de l'apartat de llengua oral.

I ara hi hauríem d'afegir les propostes sobre els dictats: `_ELS_DICTATS`, de l'apartat d'escriptura, i `UN_POLSIM_DE_MATEMÀTIQUES`, i `ELS_PROBLEMES_I_LA_MAINADA` de l'apartat de matemàtiques, en els quals la intervenció i, fins i tot la direcció de l'activitat recau, en gran part, en la mainada.

Felip Ponsatí

Catalunya, estiu de 2020